

Κείμενο - Φωτογραφίες:
Ντίνος Δημητρακόπουλος

Φαράγγι Τουθόα

**"Υπάρχει ο ποταμός Τουθόα
ο οποίος χύνεται στο Λάδωνα"**

Παυσανία Αρκαδικά, 25, 12

Οι ταξιδεύουν από τα Λαγκάδια Γορτυνίας προς το Λευκοχώρι (πρώην Ρεκούνη), δεν υποψιάζονται ότι αριστερά τους, στο βάθος της χαράδρας, αθέατο από το δρόμο υπάρχει το ρέμα Τουθόα. Το ρέμα σχηματίζεται από τα νερά που κατεβαίνουν από τα Λαγκάδια και από το ρέμα Μπούφι που πηγάζει από κεφαλάρι στη θέση Μπούφι και που συναντιόνται κοντά στον οικισμό Άγιος Νικόλαος, όπου φτάνει στενός ασφάλτινος δρόμος (2χμ).

Αμέσως μετά τη συμβολή των δύο ρεμάτων το νερό περνάει δίπλα από παλιό νερόμυλο, που τώρα λειτουργεί μόνο ως νεροτριβή και μπαίνει αμέσως στο πρώτο στένωμα που οι ντόπιοι λένε ρέμα Λέου. Από τα πρώτα μέτρα το φαράγγι σε εντυπωσιάζει γιατί είναι αρκετά στενό και ελίσσεται συνέχεια. Η διάσχιση αυτού του τμήματος, πότε μέσα στο νερό πότε έξω, γίνεται χωρίς προβλήματα και διαρκεί περίπου μία ώρα.

Μετά το φαράγγι αρχίζει να πλαταίνει και διασχίζει μία μικρή κοιλάδα. Τώρα περπατάμε στην όχθη, σε ανοικτό πεδίο. Μάλιστα συναντάμε ένα μικρό φράγμα και χωματόδρομο που φεύγει αριστερά. Στη δεξιά όχθη, υπάρχουν περιφραγμένα χωράφια πίσω από τα οποία, αθέατος από το ποτάμι, φτάνει χωματόδρομος από τον κεντρικό δρόμο. Είναι το πρώτο σημείο εξόδου από το φαράγγι, όπου για να φτάσουμε προχωράμε μέχρι το τέλος της περιφράξης και γυρίζουμε πίσω περίπου εκατό μέτρα. Το ρέμα στη συνέχεια περνά από ενδιαφέροντα βράχια χωρίς τεχνικά προβλήματα.

Δύο ώρες μετά την έναρξη της πορείας φτάνουμε σε μεγάλο βράχο δίπλα από τον οποίο κυλάει το νερό και σχηματίζει μικρό καταρράκτη. Πλησιάζοντας βλέπουμε ότι δίπλα από το νερό, σε στεγνό βράχο υπάρχει επικλινές πέρασμα, από το οποίο ένας έμπειρος ορειβάτης μπορεί να κατέβει χωρίς σχοινί και να κάνει jump στη λιμουλά στη βάση του καταρράκτη. Η ομορφιά του ρεμάτος Τουθόα είναι ότι η φύση πλησιάζει τα ανθρώπινα μεγέθη. Τα πάντα είναι φιλικά, μικρά και συμπαθητικά. Λείπουν τα τεράστια μεγέθη, οι τρομεροί καταρράκτες, τα απότομα και κοφτερά βράχια.

Αμέσως μετά το βράχο αρχίζει το δυσκολότερο τμήμα του ρεμάτος. Το φαράγγι γίνεται πάλι στενό και προχωράμε συνέχεια μέσα στο νερό. Σε λίγο φτάνουμε στο μοναδικό τεχνικό σημείο του ρεμάτος. Ένας τρίμετρος καταρράκτης χωρίς δυνατότητα παράκαμψης είναι μπροστά μας. Ο πιο γρήγορος, εύκολος και ασφαλής τρόπος είναι να κατέβει κανείς με ραπέλ. Η ύπαρξη ενός δένδρου ακριβώς πάνω από τον καταρράκτη διευκολύνει την ασφάλιση του σχοινοῦ, χωρίς να είναι απαραίτητη η τοποθέτηση πρόσθετων ασφαλειών. Αμέσως μετά τον καταρράκτη μία μικρή σκάλα κατεβαίνεται χωρίς σχοινί και συνεχίζουμε είτε μέσα από το νερό περνώντας εύκολα κάτω από βράχια που σχηματίζουν μία σπηλιά με είσοδο και έξοδο, είτε δεξιά σε στεγνό μέρος. Μετά τριάντα μέτρα, δεύτερη σκάλα με το νερό να κυλάει σε βράχο την περνάμε κάνοντας τσουλήθρα. Προσοχή στον απέναντι βράχο. Τέλος τρίτη σκάλα την κατεβαίνουμε μέσα από το νερό, ή την παρακάμπουμε από αριστερά.

Μετά το ρέμα ανοίγει, αλλά οι δυσκολίες συνεχίζονται. Το νερό πέφτει μέσα σε βράχια και για να κατέβεις μέσα από το νερό χρειάζεται ραπέλ. Υπάρχει όμως η δυνατότητα να τραβερσάρεις με προσοχή ψηλά, δεξιά από το νερό. Στη συνέχεια το νερό πέφτει σε δύο σημεία μέσα σε βράχια τα οποία περνάει κάποιος χωρίς σχοινί ανάλογα με την ποσότητα του νερού, αλλιώς τραβερσάρει πάλι από τη δεξιά όχθη. Οι δυσκολίες κάποτε τελειώνουν και συνεχίζουμε σε ένα πολύ όμορφο τοπίο.

Μιάμιση ώρα μετά τον καταρράκτη φτάνουμε σε γέφυρα όπου από τα βράχια αριστερά και δεξιά τρέχουν πολλά νερά. Αν βγούμε από το νερό βλέπουμε το εκκλησάκι του Αη-Γιάννη και το χωματόδρομο που κατεβαίνει από το Λευκοχώρι όπου φτάνουμε σε δεκαπέντε λεπτά. Εδώ είναι το δεύτερο σημείο εξόδου από το φαράγγι.

Εάν υπάρχει διάθεση και χρόνος, πηγαίνοντας προς το χωριό δεξιά πάνω φεύγει μονοπάτι καλά σηματομεμένο που σε δέκα λεπτά φτάνει στη εκκλησιά του Αγίου Γεωργίου, κτισμένη μέσα σε σπήλαιο. Η πλάγια είναι πολύ απότομη και η πρόσβαση στο σπήλαιο σε περίπτωση μάχης μπορούσε εύκολα να φυλαχτεί, γι' αυτό οι κάτοικοι του χωριού κατά την επανάσταση του 1821 χρησιμοποιούσαν το σπήλαιο σαν φυσικό οχυρό.

Μετά το γεφύρι το ρέμα ανοίγει και πάλι και περπατάμε στην όχθη. Ξαφνικά όλο το νερό του ρέματος πέφτει σε βράχια τα οποία έχει λιάνει και έχει δημιουργήσει ένα S. Εδώ υπάρχει η δυνατότητα να σκαρφαλώσουμε στα βράχια της αριστερής όχθης και να κατέβουμε μετά το επικίνδυνο σημείο. Μετά γυρίζουμε λίγο πίσω, εκεί που φεύγει το νερό και απολαμβάνουμε ένα καταπληκτικό Τζακούζι. Στο σημείο εκείνο όπου το ρέμα είναι αδιάβατο και

τα βράχια στις όχθες απότομα, στη δεξιά όχθη έχει διατηρηθεί ένα τμήμα του μονοπατιού το οποίο ένωσε τα παλιά χρόνια, ίσως όχι και πολύ παλιά, το Ρεκούνη (Λευκοχώρι) με το Φούσκαρη. Σε ένα σημείο μάλιστα είναι λαξευμένο στο βράχο και στηρίζεται σε κτιστές πέτρες. Σήμερα λόγω της πυκνής βλάστησης είναι αδιάβατο.

Από εδώ και κάτω η διάσχιση είναι απλή υπόθεση, όλα τα περάσματα γίνονται εύκολα μέσα από το νερό. Σε ένα σημείο όπου η διάσχιση φαίνεται αδύνατη, πάμε στο βράχο στη μέση του ρέματος και με προσοχή πηδάμε με ασφάλεια στο νερό. Κάτω υπάρχει άμμος. Ο θόρυβος μεγάλου καταρράκτη προς στιγμή μας προβληματίζει, αλλά παρακάμπτεται από αριστερά. Περπατάμε στο χείλος αύλακα νερού για δύο τρία μέτρα και κατεβαίνουμε εύκολα στο ρέμα.

Σε λίγο φτάνουμε σε ένα από τα πιο ειδικά μέρη του ρέματος. Οι βράχινες όχθες είναι πολύ κοντά η μία στην άλλη, τα βράχια είναι ψηλά και στο ψηλότερο σημείο σαν στέμμα από πέτρες υπάρχει ένα μικρό μονότοξο γεφύρι. Είναι ένα από τα τρία γεφύρια που διατηρούνται μέχρι σήμερα κοντά στο χωριό Φούσκαρη και μάλιστα είναι το παλαιότερο. Σήμερα δεν χρησιμοποιείται καθόλου γιατί ήδη από τα τέλη του 19ου αιώνα έχει αντικατασταθεί

από άλλο που κτίστηκε πιο κάτω, για να συνδέσει τα χωριά της περιοχής των Τροπαιών με τα χωριά της Ηραίας Αρκαδίας. Λίγο μετά πέφτει στο ρέμα Τουθόα το ρέμα του Κουτσομυλίου ή Κουτσομελίου σύμφωνα με τον Άτλαντα της Πελοποννήσου (έκδοση Ανάβασης) το οποίο πηγάζει από τα χαμηλά υψώματα στην περιοχή του Κάστρου της Άκοβα και έχει νερό μόνο το χειμώνα και νωρίς την άνοιξη. Σε αυτό το ρέμα λίγο πριν πέσει στον Τουθόα, υπάρχει το τρίτο γεφύρι κτισμένο και αυτό το τέλος του 19ου αιώνα. Το γεφύρι, πέτρινο φυσικά, είχε δύο τόξα το ένα όμως παρασύρθηκε σε κάποια έντονη βροχοπτώση και αντικαταστάθηκε από μία τσιμεντένια αψίδα. Τέλος, για να ολοκληρώσουμε την περιγραφή των γεφυριών της περιοχής, όχι πολύ μακριά από το ρέμα Τουθόα διατηρείται ακόμη ένα γεφύρι, το Τρανό Γεφύρι, που είναι ορατό από το δρόμο Λευκοχώρι-Φούσκαρη. Στην περιοχή του Φούσκαρη είναι το τρίτο σημείο εξόδου.

Από τη γέφυρα και κάτω το ποτάμι κυλάει ήρεμα σε ομαλή κοίτη. Εάν δεν περπατούσαμε μέσα σε νερό θα ήταν μία εύκολη πεζοπορική διαδρομή. Μερικές στροφές του ποταμού σε μέρη όπου οι όχθες είναι σχετικά απότομες, μας θυμίζουν ότι κάνουμε river trekking. Μετά περίπου μία ώρα φτάνουμε στην τοποθεσία Μαυράδες όπου άλλοτε υπήρχαν τέσσαρες νερόμυλοι, τέσσαρες πέτρες, όπως λέει η γερόντισσα, που μόλις χειμωνιάσει θα πάει στα παιδιά της στην Αθήνα. Σήμερα μόνο ένας σώζεται, σε κακή κατάσταση. Στο σημείο αυτό περνάει ο δρόμος που έρχεται από το χωριό Αετοράχη και πάει στον κεντρικό δρόμο. Εδώ είναι το τέταρτο σημείο εξόδου, αλλά επειδή ο κεντρικός δρόμος είναι πολύ ψηλά πρέπει να υπάρχει αυτοκίνητο.

Συνεχίζουμε την πορεία, πότε μέσα στο ποτάμι, πότε στις όχθες. Στο τμήμα αυτό η διαδρομή δεν έχει κάτι το ιδιαίτερο. Σε λίγο φτάνουμε στο υδροηλεκτρικό εργοστάσιο της ΔΕΗ. Εάν κάποιος δεν θέλει να κάνει την πλήρη διάσχιση, στο σημείο αυτό υπάρχει εξοδος προς το χωριό Καλλιάνι. Σημειώστε ότι σε αντίθετη περίπτωση πρέπει να υπολογίζετε δυόμιση ώρες τουλάχιστον πορεία μέσα στο νερό και μία ώρα τουλάχιστον πορεία σε ανηφορικό χωματόδρομο.

Εάν επιλέξουμε την έξοδο, αμέσως μετά το κτίριο υπάρχει στη δεξιά όχθη μισοκατεστραμμένο τειχίο από τσιμέντο. Ανεβαίνουμε στην όχθη και ακολουθούμε κάτι σαν δρόμο καλυμμένο από βλάστηση. Μετά από μία αριστερή και μία δεξιά στροφή, ο δρόμος είναι πια εμφανής και ακολουθούμε πορεία κοντά στα βράχια. Σε τριάντα μέτρα περνούμε, στην αριστερή πλευρά του δρόμου, υπάρχει εμφανές μονοπάτι που ανηφορίζει. Υπάρχει κόκκινη κορδέλα στην αρχή του. Το μονοπάτι είναι αρκετά εμφανές, με εξαίρεση ορισμένα σημεία όπου η βλάστηση είναι πολύ πυκνή. Υπάρχουν και λίγα σημάδια. Το μονοπάτι τελειώνει σε χωματόδρομο που οδηγεί στο Καλλιάνι. Συνολικά από το ποτάμι μέχρι το χωριό είναι πάνω από μισή ώρα.

Συνεχίζουμε την πορεία στο ποτάμι που από εδώ μέχρι το Λάδωνα λέγεται Λαγκαδιανό ρέμα. Ενώ προηγούμενα το ποτάμι ήταν για μεγάλα διαστήματα ανοικτό, σιγά σιγά οι όχθες ψηλώνουν και πλησιάζουν. Περνάμε κάτω από τσιμεντένιο υδραύλακα που ενώνει σαν γέφυρα τις όχθες που τώρα πια είναι τελείως κατακόρυφες. Η απόσταση μεταξύ τους είναι πέντε με έξι μέτρα. Η διαδρομή είναι πολύ όμορφη. Σε λίγο οι όχθες απομακρύνονται αλλά το ποτάμι μας έχει μια έκπληξη. Ένας τεράστιος βράχος έχει πέσει από ψηλά, η μία του πλευρά ακουμπά στα βράχια της όχθης και σχηματίζει ένα τρίγωνο. Περνάμε μέσα από το νερό εντυπωσιασμένοι από τις δημιουργίες της φύσης.

Έχουμε φτάσει στο ωραιότερο τμήμα της πορείας. Οι όχθες ψηλές πάνω από είκοσι μέτρα, σου επιτρέπουν να

βλέπεις ένα μικρό κομμάτι ουρανού. Το ποτάμι πέφτει από συνεχόμενες μικρές σκάλες που δεν έχουν όμως τεχνικές δυσκολίες. Οι όχθες σε δύο τρία σημεία δεν απέχουν περισσότερο από το άνοιγμα των χεριών. Επειδή ξέρουμε ότι μπροστά δεν υπάρχει αξεπέραστο εμπόδιο προχωράμε χωρίς άγχος και απολαμβάνουμε το τοπίο.

Μετά από αρκετή ώρα το ποτάμι κυλάει πιο ήρεμα. Το τέλος της διαδρομής μέσα στο νερό είναι κοντά. Το ποτάμι όμως μας φυλάει ένα αποχαιρετιστήριο δώρο. Σε μία αριστερή στροφή, τα ορμητικά νερά του χειμώνα, στην ευθεία έχουν σκάψει μία σπηλιά. Μπροστά στη σπηλιά τα νερά είναι αρκετά βαθιά και κάνουμε ένα δροισιακό μπάνιο. Η δροσιά του νερού, που δεν είναι ιδιαίτερα κρύο, θα μας βοηθήσει γιατί μετά το ποτάμι έχουμε πάνω από μία ώρα πορεία σε ανηφορικό χωματόδρομο.

Σε λίγο το ποτάμι μπαίνει σε τελειώς ανοικτό πεδίο και προχωράει γιά να πέσει στο Λάδωνα. Όταν οι όχθες γίνουν σχεδόν επίπεδες, κοντά στη θέση Κρίχα, βγαίνουμε σε γωνία ενενήντα μοιρών. Πολύ κοντά στο ποτάμι φτάνουμε σε χωματόδρομο, τον οποίο ακολουθούμε με κατεύθυνση αντίθετη προς τη ροή του ποταμού. Στη συνέχεια σε τρεις διασταυρώσεις με χωματόδρομο ακολουθούμε αριστερή πορεία και στη διασταύρωση με άσφαλο πάμε δεξιά. Σε πέντε λεπτά είμαστε στο Καλλιάνι.

Εάν θέλουμε να κάνουμε μόνο το τελευταίο κομμάτι, ξεκινάμε από μία μικρή πλατεία αριστερά, όπως μπαίνουμε στο χωριό Καλλιάνι. Ακολουθούμε δρόμο στην προέκταση της μίας πλευράς της πλατείας. Στο σημείο όπου φεύγει χωματόδρομος δεξιά, συνεχίζουμε ευθεία και προσέχουμε για εμφανές μονοπάτι στην αριστερή πλευρά του δρόμου. Όταν το βρούμε δεν θα το χάσουμε, αρκεί να προσέχουμε. Προς το τέλος γίνεται τελειώς φανερό και φτάνει σε δρόμο. Κατεβαίνουμε δεξιά προς το ποτάμι και πριν τα ερείπια παλιού νερόμυλου κάνουμε αριστερά, μετά δεξιά και φτάνουμε στο ποτάμι. Ο κύκλος αυτός θα μας πάρει περίπου τέσσερες ώρες.

Η διάσχιση Λαγκάδια-Κρίχα- Καλλιάνι μπορεί να γίνει από ομάδα τριών τεσσάρων ατόμων με μποντριέ και πολύ καλή φυσική κατάσταση σε περίπου εννέα (9) ώρες.

Επειδή για τη διάσχιση απαιτείται οπωσδήποτε μία διανυκτέρευση, εάν η αναχώρηση από Αθήνα γίνει Σάββατο πρωί, μπορεί να γίνει αυθημερόν το τμήμα Φούσκαρη-Κρίχα-Καλλιάνι σε πέντε ώρες και την Κυριακή το τμήμα Λαγκάδια-Φούσκαρη σε έξι ώρες. Τέλος αν δεν υπάρχει λύση για το πρόβλημα του τρίμετρου καταρράκτη μπορεί να γίνει το τμήμα Ελευθεροχώρι-Κρίχα- Καλλιάνι σε επτά ώρες. Όλες οι διαδρομές είναι εύκολες (Β.Δ. Α'), με τη σημείωση ότι στο τμήμα Λαγκάδια-Λευκοχώρι υπάρχει ένα τεχνικό σημείο, ο τρίμετρος καταρράκτης.

Αν και η ποσότητα του νερού δεν είναι μεγάλη, το νερό σε όλο το μήκος του φαράγγιού σε ελάχιστα σημεία περνάει το μισό μέτρο, το φαράγγι κρατάει νερό και το καλοκαίρι.

Περίοδος διάσχισης Μάιος μέχρι και Σεπτέμβριος, ανάλογα τη βροχόπτωση. Το νερό δεν είναι κρύο και δεν χρειάζεται στολή νεοπρέν.

Multi-Activity Camp Εναλλακτικές διακοπές στο βουνό για παιδιά & έφηβους από 7-16 ετών.

Ο Ε.Ο.Σ. Αχαρνών σε συνεργασία με την MOUNTAIN ACTION διοργανώνουν το multi-activity camp, ένα πρόγραμμα εναλλακτικών διακοπών που έχει στόχο να οδηγήσει τους νέους στο χώρο του βουνού, με σεβασμό και αγάπη. Προσφέρει μοναδικές εμπειρίες σε ορεινό σπορ, με σπάλυτη ασφάλεια και υψηλή ποιότητα υπηρεσιών, που προέρχονται μέσα από την γνώση και την μακροχρόνια εμπειρία των διοργανωτών.

Η διαμονή των παιδιών πραγματοποιείται στις ιδιόκτητες εγκαταστάσεις της MOUNTAIN ACTION στο Δασικό Χωριό "Λιβαδάκι", στους πρόποδες του Βελουχιού.

Υπαιθριες Δραστηριότητες Αναψυχής

Rafting, Canoeing, Αναρρίχηση, River trekking, Mountain bike, Ταξοβολία, Ορεινή περπάτηση, Ενοερίο πέραςμα, Στίβος Περιπέτειας, Rappell, Πεζοπορία, Ορειβάσια, Δοργανώσεις πρωταθλημάτων και αγώνων περιπέτειας κ.α.

Ημερομηνίες: Α' περίοδος: 19/6 - 3/7/2010 (7-14 ετών),
Β' περίοδος: 3 - 17/7/2010 (7-14 ετών),
Γ' περίοδος: 17 - 26/7/2010 (15-17 ετών).

Διοργάνωση:

MOUNTAIN ACTION

Γραφείο Τουρισμού & Υπαιθριων Δραστηριοτήτων Αναψυχής

Αλ. Οικονομού 9, 36100 Καρπενήσι

Τηλ: 22370 22940 & 6972708177.

e-mail: info@mountainaction.gr

www.mountainaction.gr

Αρ. Αδείας Ε.Ο.Τ. 1352Ε62000014701